

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

**КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ВНПЗ «Дніпровський
гуманітарний університет»

Олег КИРИЧЕНКО

_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь

бакалавр

(назва ступеня вищої освіти – бакалавр або магістр)

Спеціальність

242 Туризм

(шифр і назва)

Освітня

Туризм

програма

наказ №51-02 від 10.06.2021

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Статус навчальної дисципліни

обов'язкова

(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання:

українська

Дніпро – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туристичної». Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2024. 12с.

РОЗРОБНИК:

Ходак О.В., старший викладач кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Розглянуто на засіданні кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу 22.07.2024, протокол № 12

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 4 років 22.08.2024, протокол № 12

Метою вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туристично\» є формування теоретичних знань і практичних навичок щодо використання прийомів і методів економічного аналізу для оцінювання результатів діяльності підприємств готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Оволодіння основними прийомами і методами аналізу діяльності підприємств; проведення аналітичних розрахунків і виявлення чинників, що викликають зміну фінансового стану суб'єктів господарювання; вироблення практичних навичок щодо оцінки і прогнозування результативних показників на основі комплексного економічного аналізу, що забезпечують прийняття оптимальних управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів готельно-ресторанної і туристичної індустрії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

K04. Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.

K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

K08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

K09. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

K13. Здатність планувати та управляти часом.

K27. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

K32. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

K33. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єкта туристичного бізнесу.

K36. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правомірність.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПРН 19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН24. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: Вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі» здійснюється після засвоєння здобувачами знань з навчальних дисциплін «Фінанси, грошовий обіг та кредит», «Облік і аудит», «Економіка туристичного підприємства» та інші.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен опанувати:

знання:

– знання технології формування, організації та використання інформаційних ресурсів;

– володіння методами економічного та математичного аналізу щодо діяльності готельно-ресторанних підприємств; здатність застосовувати загальнонауковий методологічний апарат;

– знання ресурсного потенціалу підприємства та його складових елементів;

– знання про особливості аналізу фінансово-економічної діяльності підприємств сфери обслуговування з метою ефективного їх використання з прийняття рішень щодо визначення стану і перспектив організації роботи підприємств туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах ринкових відносин;

– знання показників і методів аналізу та моделювання процесів у професійній діяльності, вміння інтерпретувати та аргументувати окремі явища та процеси;

– здатність застосовувати сучасні методи для аналізування тенденцій і перспектив розвитку індустрії гостинності та закладів готельного та ресторанного господарства, курортів;

уміння:

– уміння використовувати технологію створення алгоритмів розв'язків задач професійного спрямування;

– уміння використовувати сучасне програмне забезпечення, отримувати, переробляти та використовувати інформацію у професійній діяльності;

– уміння обґрунтовувати рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з практичною діяльністю;

– уміння застосовувати загальнонауковий методологічний апарат, методи математичного аналізу та моделювання у розрахунку та оцінюванні економічних показників підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу;

– уміння виконувати аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства (організації) та його підрозділів на основі даних бухгалтерського обліку, статистичних та спеціальних досліджень;

– уміння обґрунтовувати раціональне використання просторових та матеріальних ресурсів на основі економіко-математичних методів аналізу та моделювання процесів у готельно-ресторанному бізнесі;

– уміння здійснювати оптимізацію використання всіх видів ресурсів підприємства, управління матеріальними та фінансовими потоками підприємства;

– уміння аналізувати та планувати фінансові показники господарської діяльності підприємства;

– уміння аналізувати та планувати обсяг виробництва (реалізації) продукції, її асортимент на середньостроковий період;

– уміння аналізувати ціноутворюючі фактори й обґрунтовувати ціни на продукцію і/або послуги з урахуванням собівартості їх виробництва;

- уміння визначати потребу в матеріальних, трудових і фінансових ресурсах, необхідних для поточної діяльності підприємств готельного та ресторанного господарства, санаторно-курортних закладів;
- уміння обґрунтовувати можливості економії ресурсів, визначивши ефективність їх використання на основі стандартних методик;
- уміння здійснювати аналізування збуту продукції (послуг) та зміни попиту на них

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичної галузі»:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання про методологію і методику економічного аналізу діяльності підприємств готельно-ресторанного та туристичного бізнесу і набуття студентами необхідних базових навичок щодо економічної оцінки їх діяльності, формування обґрунтованих висновків і рекомендацій щодо управлінських дій.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: Вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі» здійснюється після засвоєння здобувачами знань з навчальних дисциплін «Фінанси, грошовий обіг та кредит», «Облік і аудит», «Економіка туристичного підприємства» та інші.

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності підприємств

Тема 1. Аналіз фінансово-господарської діяльності в системі управління підприємством

Економічний аналіз: сутність, види, цілі та завдання. Види показників, їх класифікація і характеристика. Особливості показників підприємств сфери готельно-ресторанного бізнесу та туризму, їх економічна сутність.

Тема 2. Предмет і методи економічного аналізу

Предмет і об'єкт аналізу. Класифікація та види аналізу, їх характеристика. Методика проведення аналізу. Основні методи аналізу, їх сутність. Способи обробки економічної інформації. Оцінка впливу чинників в аналізі. Способи оцінки чинників. Етапи детермінованого факторного аналізу. Типи детермінованих моделей.

Тема 3. Готельно-ресторанний та туристичний бізнес як об'єкт економічного і фінансового аналізу

Характеристика показників господарської діяльності підприємств туризму. Інформаційна база аналізу. Інформаційні ресурси і потоки. Зміст інформації. Види показників, їх класифікація і характеристика. Особливості показників підприємств сфери готельно-ресторанного бізнесу та туризму, їх економічна сутність. Обіг в туризмі, його значення для підприємств і народного господарства. Чинники, що впливають на обіг підприємств сфери туризму. Показники макро- і мікроекономічного аналізу туристичної діяльності. Основні показники туристичної діяльності на мікрорівні. Аналіз потенціалу та рівня конкурентоспроможності туристичних підприємств. Модель економічного потенціалу підприємства і умови його розвитку. Показники, що характеризують рівень конкурентоспроможності потенціалу підприємства та його оцінка.

Тема 4. Методи детермінованого факторного аналізу

Метод ланцюгових підстановок та його сутність. Процедура і правила ланцюгової підстановки. Спосіб елімінування. Детермінований факторний аналіз, характеристика факторних моделей. Адитивні, мультиплікативні, відносні типи детермінованих моделей. Метод абсолютних та відносних різниць, їх сутність і характеристика. Алгоритм застосування методів факторного аналізу. Процедура визначення впливу чинників методом абсолютних різниць.

Змістовний модуль II. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств

Тема 5. Аналіз стану і використання основних фондів підприємств туристичної галузі

Види, напрями і завдання аналізу основних фондів. Вартісні показники оцінки основних фондів, їх види. Управлінський і фінансовий аналіз основних

виробничих фондів. Аналіз обсягу, динаміки і структури ОВФ. Види оцінки основних фондів, їх сутність і характеристика. Основні показники, аналіз стану і руху основних фондів підприємств туристичної сфери. Загальні, приватні показники і аналіз ефективності використання основних фондів турпідприємств. Характеристика показників місткості і віддачі. Приватні показники ефективності господарської діяльності підприємств громадського харчування. Коефіцієнти ефективності використання номерного фонду готелів. Факторний аналіз фондівіддачі і використання основних фондів, процес їх відтворення. Джерела формування, методи розрахунку, аналіз і оцінка ефективності інвестицій та капітальних вкладень.

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів та фонду оплати праці на підприємствах туристичної галузі

Аналіз забезпеченості трудовими ресурсами турпідприємств, їх характеристика. Трудові ресурси і кадри підприємства, їх суть та основні показники. Облікова та явочна чисельність працівників. Середньоспискова чисельність працівників, її визначення. Класифікація працівників ресторанно-готельного і туристичного бізнесу. Формування трудових ресурсів підприємства і організація праці. Аналіз продуктивності праці та її впливу на ефективність господарської діяльності підприємств. Особливості розрахунку і аналізу продуктивності праці на підприємствах туристичної індустрії. Оцінка рівня продуктивності праці, система узагальнюючих, приватних і допоміжних показників. Аналіз фонду заробітної плати працівників туристичного бізнесу. Основні напрями витрат на оплату праці. Процедура розрахунку і факторна модель фонду заробітної плати.

Тема 7. Аналіз витрат виробництва і обігу підприємств туристичної галузі

Принципи класифікації та показники витрат підприємств громадського харчування. Аналіз та класифікація витрат підприємств готельно-ресторанного бізнесу і туризму. Економічна суть витрат та види витрат підприємства. Класифікація витрат як база для аналізу витрат, планування і пошуку резервів їх зниження. Специфіка витрат підприємств ресторанно-готельного бізнесу і туризму. Номенклатура статей витрат обігу та виробництва у сфері послуг. Номенклатура статей при калькуляції повної собівартості турпродукту. Чинники, що впливають на структуру собівартості в індустрії туризму. Аналіз собівартості продукції, його види. Сутність аналізу динаміки і структури собівартості продукції. Аналіз витрат на одну грошову одиницю виробленої продукції, собівартості найважливіших продуктів і прямих трудових витрат.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств туристичної галузі

Сутність і функції прибутку підприємств туризму. Завдання аналізу прибутку і рентабельності, характеристика показників. Економічна сутність прибутку підприємств туризму. Доходи і витрати підприємства. Процедура

розрахунку прибутку на підприємствах громадського харчування, готелів і туроператорів. Основні показники і завдання економічного аналізу прибутку і рентабельності. Аналіз фінансових результатів діяльності туристичних підприємств, його завдання і етапи. Факторний аналіз прибутку від реалізації і оподаткованого прибутку. Аналіз рентабельності господарської діяльності, прибутку від реалізації і складу прибутку в динаміці. Основні показники рентабельності туристичних підприємств. Аналіз чинників, що впливають на показники прибутку і рентабельності.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форма підсумкового контролю:

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (*навчальний семестр, навчальний рік*).

З навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі» передбачено:

- для денної форми навчання – екзамен.

Політика курсу, критерії та засоби оцінювання успішності навчання

За кредитно-модульною системою викладення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств готельно-ресторанного та туристичного бізнесу» застосовуються такі основні види контролю знань:

- поточний контроль – систематично на різних навчальних заняттях впродовж семестру у формах:

- усне опитування;
- письмові контрольні експрес-роботи;
- тестовий контроль;
- підсумковий контроль – у кінці семестру після вивчення навчальної дисципліни у формі екзамену.

За рішенням викладача або кафедри *нараховуються заохочувальні бали* за наступні види робіт:

– за систематичну продуктивну активність під час проведення аудиторних занять;

– за виконання творчих завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач);

– за участь у конференціях, олімпіадах, іншій науковій, методичній роботі тощо.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: здобувачі, які пропустили семінарські заняття або лекції, мають можливість відпрацювати заборгованості під час консультацій, що проводяться викладачем, відповідно до

графіку консультацій. Для отримання певної кількості балів здобувач має можливість усно відповісти на питання теми, за якою він має заборгованість або виконати індивідуальну роботу, що складається із завдань, визначених викладачем у кожному окремому випадку (залежно від обсягу заборгованості).

Обов'язковою умовою при нарахуванні загальної кількості балів здобувачу є необхідність дотримання принципів політики доброчесності. Дотримання *академічної доброчесності* передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

У випадку встановлення випадків академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману з боку здобувачів встановлюється академічна відповідальність. До здобувачів застосовуються види відповідальності, передбачені частинами 6 та 7 статті 42 Закону України «Про освіту».

Поточна атестація зі змістового модулю 1 проводиться після вивчення теми № 3 у вигляді тестового контролю (теми 1-3).

Підсумковий контроль по змістовому модулю 2 проводиться після вивчення теми № 8 у вигляді контрольної роботи (теми 4-8).

Критерії переведення оцінок за 100-бальною шкалою у національну шкалу та шкалу ЄКТС

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою (екзамен /залік)	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі.
83–89	Добре	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної .
75–82		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками .
68–74	Задовільно	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки .

60–67		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального .
35–59	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1–34		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі ; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль ЕКЗАМЕН (Е)	
Аудиторна робота	Самостійна (індивідуальна) робота		
≤ 40	≤ 20		
≤ 60		≤ 40	
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ З ≤ 100			
ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль ЕКЗАМЕН (Е)	
Аудиторна робота	Самостійна (індивідуальна) робота		
≤ 20	≤ 40		
≤ 60		≤ 40	
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ З ≤ 100			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

різноманітних видів навчальної роботи

(поточний контроль; письмові роботи; тестування; індивідуально-дослідні завдання; самостійні завдання; практичні завдання)

Метод демонстрування результатів навчання	Бал
1. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №1 на тему «Умови створення та функціонування туристичного підприємства»	2...3
2. Оглядовий реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №1	2...3
3. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №1	2...3
4. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №2 на тему «Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту»	2...3

Метод демонстрування результатів навчання	Бал
5. Усний виступ на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №2	2...3
6. Есе по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №2	2...3
7. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №3 на тему «Організація обслуговування клієнтів»	2...3
8. Оглядовий реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №3	2...3
9 Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №3.	2...3
10. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №4 на тему «Організація транспортних подорожей та перевезень»	2...3
11. Інформативний реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №4	2...3
12. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №4	2...3
13. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №5 на тему «Види туристичних формальностей та умови їх виконання»	2 3
14. Усна доповідь на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №5	2...3
15. Есе по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №5	2...3
16. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №6 на тему «Страхування в туризмі»	2...3
17. Інформативний реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №6	2...3
18. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №6	2...3
19. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №7 на тему «Туристичні документи та правила їх оформлення»	2...3
20. Інформативний реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №7	2...3
21. Есе по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №7	2...3
22. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №8 на тему «Безпека туристичних подорожей»	2...3
23. Усна доповідь на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №8	2...3
24. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №8	2...3
Комплексно-практичне індивідуальне завдання (КПЗ) (передбачає12-28 заохочувальних балів, що враховують змістовність, обґрунтованість, оригінальність та якість оформлення виконаного завдання)	12...28
Разом	60...100

«Критерії оцінювання аудиторної роботи у вигляді усної відповіді здобувачів»

ПОЯСНЕННЯ	
3	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні предметної області навчальної дисципліни
2	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .

Для навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів комплексно-практичного індивідуального завдання;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком або мають академічні заборгованості за іншими (підтвердженими документально) обставинами передбачено окремий вид роботи.

Комплексно-практичне індивідуальне завдання (КПЗ) – це вид індивідуальної позааудиторної роботи студента, яка виконується самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Формою контролю індивідуальної роботи студента є перевірка виконання теоретичного і практичного завдання. Мета КПЗ: самостійне опрацювання програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи з чинним законодавством. Вимоги до КПЗ: КПЗ виконується у формі письмової роботи, яка передбачає виконання теоретичного і практичного завдання у формі розв'язання задачі. Працюючи індивідуально студенти повинні продемонструвати уміння правильно застосовувати теоретичний матеріал на практиці Виконання КПЗ є однією із форм перевірки знань студентів, що сприяє закріпленню і поглибленому засвоєнню знань з навчальної дисципліни. Робота повинна включати також теоретичне та практичне підґрунтя виконання індивідуального завдання, тобто має бути складений перелік джерел інформації, які застосовувалися під час виконання роботи. Також до роботи можуть бути долучені ксерокопії основних наукових публікацій за темою КПЗ. КПЗ є одним із залікових модулів, тому оцінюється і впливає на загальну (підсумкову) оцінку. Завершене КПЗ подається у роздрукованому та електронному варіантах викладачу, який читає лекційний курс та приймає залік з даної дисципліни не пізніше, ніж за 2 тижні до дня заліку. Максимальна кількість балів за таку роботу – 20.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та наукової роботи
Дніпровського
гуманітарного університету

Тетяна АЛФЬОРОВА

2024

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь бакалавр Спеціальність 242 ТУРИЗМ
(назва ступеня вищої освіти) (шифр і назва)

на 2024/2025 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА Обсяг 5 кредит ЄКТС 150 годин

Курс 4 Групи T-21

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			В	Л	С	П	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Основи аналізу фінансово-господарської діяльності							

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна індивідуальна робота
			Всего	Лекції	Семинари	Практика	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Аналіз фінансово-господарської діяльності в системі управління підприємством	18	8	4	2	2	10
2	Предмет і метод аналізу фінансово-господарської діяльності	18	8	2	2	4	10
3	Готельно-ресторанний та туристичний бізнес як об'єкт економічного і фінансового аналізу	18	8	2	2	4	10
4	Методи детермінованого факторного аналізу	18	8	2	2	4	10
5	Аналіз стану і використання основних фондів підприємств туристичної галузі	20	8	2	2	4	12
6	Аналіз використання трудових ресурсів та фонду оплати праці на підприємствах туристичної галузі	18	8	2	2	2	10
7	Аналіз витрат виробництва і обігу підприємств туристичної галузі	20	8	2	2	4	12
8	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств туристичної галузі	20	8	2	2	4	12
Разом за семестр		150	64	16	16	32	86

Розглянуто на засіданні кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу 22.07.2024 р., протокол №12

Завідувач кафедри

Тетяна ТЕСЛЕНКО

Додаток 2
до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь бакалавр Спеціальність 242 ТУРИЗМ
(назва ступеня вищої освіти) (шифр і назва)

на 2024/2025 навчальний рік

Рекомендована література

Основна

1. Панасюк О. В., Савченко А. М. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Державний податковий університет. Ірпінь : ДПУ, 2023. 142 с.
2. Світлична В. Ю., Александрова С. А.. Економіка туризму : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 167 с
3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
4. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навч. посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.

5. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.

6. Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. Прийняття управлінських рішень. Навчальний посібник. 2-ге видання. Київ. Центр учбової літератури, 2018. 216 с.

Додаткова:

1. Антипіна О.В., Неділько А.А., Скорін Ю.І. Порівняльний аналіз сучасних методів прогнозування економічних показників торговельного підприємства. *Системи обробки інформації*. 2020. Вип. 1. С. 26-31.

2. Сазонець І.Л., Ходак О.В. Значення санаторно-курортних підприємств в державній політиці розвитку туризму. Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2021 р.) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2021 р. с. 151-153.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL : <http://www.rada.gov.ua>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. URL : <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Консолідована фінансова звітність". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013р. №628. URL : <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO2.aspx>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни облікової політики»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. №137. www.rada.gov.ua.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Звіт суб'єкта малого підприємництва»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.02.2001р. №101. www.rada.gov.ua.

6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 // www.rada.gov.ua.9.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. URL: www.world-tourism.org

2. Державна служба України з туризму та курортів. URL: www.tourism.gov.ua

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

4. Офіційний сайт United Nations Statistics Division. URL: www.unstats.un.org

5. Офіційний сайт Statistical Office of the European Communities. URL: www.europa.int

6. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL:

www.biblvernad.org.ua.

Розглянуто на засіданні кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу 22.07.2024 р., протокол №12

Завідувач кафедри

Тетяна ТЕСЛЕНКО

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

**КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ**

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Освітній ступінь	<u>бакалавр</u> (назва ступеня вищої освіти)	Спеціальність	<u>242 ТУРИЗМ</u> (шифр і назва)
Освітня програма	<u>ТУРИЗМ</u> <u>наказ №51-02 від 10.06.2021</u> (назва, дата і № наказу про затвердження ОП)		
Форма навчання	<u>Денна</u> (денна/заочна)		

у 2024/2025 навчальному році

Плани семінарських (практичних)
занять обговорені та схвалені
на засіданні кафедри
22.07.2024 р., протокол №12
Завідувач кафедри

_____ **Тетяна Тесленко**
(підпис)

Дніпро – 2024

Аналіз діяльності підприємств готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Плани семінарських (практичних) занять для денної форми навчання. Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2024 р. 21 с.

РОЗРОБНИК:

Ходак О.В., старший викладач кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

"Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі" є нормативною навчальною дисципліною, вивчення теоретичних і практичних основ якої є обов'язковою умовою успішного господарювання підприємств в умовах ринкової економіки.

Семінарські заняття у навчальному процесі проводяться з метою набуття необхідного рівня комплексних теоретичних знань і практичних навичок щодо управління підприємством і планування його діяльності у конкурентному середовищі, формування вмій ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку підприємства. Це вид навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення студентами питань програмного матеріалу.

Головна мета семінарських занять – допомогти студентам опанувати курс "Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі" та засвоїти предмет цієї науки.

Основні завдання семінарських занять з даної дисципліни полягають у засвоєнні основних питань підприємництва в Україні, набуття навичок використання сучасних інструментів економічного аналізу, знання яких дозволяє самостійно аналізувати складні економічні явища і процеси, формулювати і викладати свої думки, застосовувати теоретичні положення відповідно до практичних вимог сьогодення і робити вірні економічні висновки.

Основою ефективного розгляду положень і формування ґрунтовних знань про аналіз діяльності підприємств туризму та її оцінку на семінарських заняттях є вивчення лекційного матеріалу та самостійна робота студентів при конспектуванні навчальної, наукової літератури курсу і виконанні індивідуальних завдань навчально-дослідного характеру (рефератів), що має на меті поглиблення, узагальнення і закріплення програмного матеріалу.

Самостійну роботу варто починати з вивчення тексту лекції, потім прочитати й законспектувати в зошит для семінарів відповідний матеріал підручника та інших джерел. Читати треба уважно, всебічно та критично аналізуючи прочитане. Зустрівши нове, незрозуміле слово, вираз, обов'язково необхідно з'ясувати його зміст. Не зробивши цього, студент ризикує сприйняти неправильно значення слова, виразу або й всього тексту. Тут варто скористатися словничками чи іншими допоміжними джерелами.

Перелік рекомендованої літератури не є вичерпаним. Студенти мають використовувати інші джерела і особливо періодичні видання.

Опанування положень курсу передбачає не тільки чітке засвоєння визначень тих чи інших категорій, характерних рис та ознак але й розуміння методик і методологій аналізу різних видів діяльності підприємств та визначення їх фінансово-економічного стану.

Реферати, передбачені планами семінарських занять, присвячуються складним питанням, які не розглядаються в навчально-методичній літературі і

потребують опанування наукових джерел, окремих статей або монографій. Обсяг реферату має відповідати 7 хвилинам доповіді. Реферативні повідомлення заслуховуються і обговорюються в ході відповідних занять і лише у виключних випадках без доповіді перевіряються викладачем. Вони обов'язково оцінюються науковим керівником.

Готуючись до семінару необхідно привернути увагу до ключових понять, які притаманні вказаним темам та засвоїти їх. При відповіді на семінарському занятті свій виступ треба будувати так, щоб виокремити його головні чинники:

- чітке формулювання теоретичних положень;
- обґрунтування цих положень і розкриття характерних ознак і властивостей;
- аргументація та ілюстрація теоретичних положень конкретними фактами дійсності, суспільно-політичними, економічними, культурними факторами;
- значення питань, які розглядаються, для практичної діяльності.

Опрацювання тем семінарських занять або окремих їх питань може відбуватися в різних формах: співбесіди, загальногрупових дискусій, заслуховування й обговорення рефератів, проведення письмових контрольних робіт, виконання прикладних задач і тестових завдань. Встановлений рівень засвоєння матеріалу на семінарських заняттях враховується викладачем при вирішенні питання про допуск до іспитів на підставі оцінок та поточної атестації. Це стосується і тих питань, які студіювалися студентами самостійно.

Перелік питань, які виносяться на іспит складається з питань, що розглядаються на семінарських заняттях, при виконанні самостійної й індивідуальної роботи студентом.

ЗАСОБИ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль – рішення практичних завдань, проведення семінарських занять, усні опитування, письмові доповіді, реферати, відпрацювання академічних заборгованостей тощо.

Модульний контроль – проводиться у формі письмових контрольних робіт з виконання тестових завдань за окремими частинами (змістовними модулями) дисципліни. Протягом семестру модульний контроль проводиться двічі.

Підсумковий контроль – екзамен.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК) або підсумкового контролю знань – іспиту.

ПМК здійснюється за накопичувальною системою як системною і систематичною оцінкою дій та продуктів дій студента над завданнями з кожної теми дисципліни протягом всього навчального періоду в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

Студент має право не складати іспит і отримати оцінку за результатами ПМК, якщо він виконав всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову оцінку.

Якщо студент отримав не задовільну оцінку або не згоден з оцінкою за результатами ПМК, він повинен скласти іспит.

Підсумкова оцінка в балах перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS, що наведені нижче.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

у випадках, коли студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни (особливо у контексті діяльності правоохоронних органів), вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 - 81	C

у випадках, коли студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	64 – 73	D
	60 - 63	E

у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0 – 34	F

у випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності підприємств

Семінарське та практичне заняття за темою 1

Тема: Предмет і методи економічного аналізу

Кількість годин:4

Питання для обговорення

- 1.1. Економічний аналіз: сутність, види і завдання.*
- 1.2. Методи економічного аналізу.*
- 1.3. Способи обробки економічної інформації.*
- 1.4. Способи оцінки впливу чинників в аналізі.*

Теми рефератів

1. Основні концепції економічного аналізу та їх призначення.
2. Система економічної інформації для проведення аналізу.
3. Принципи і порядок формування фінансової інформації для проведення аналізу діяльності підприємств.

Питання для самоконтролю

1. Які завдання управління вирішуються за допомогою економічного аналізу?
2. Охарактеризуйте предмет економічного аналізу.
3. Назвіть мету і завдання економічного аналізу.
4. Які відмітні особливості характеризують метод економічного аналізу?
5. Перерахуйте класифікаційні ознаки видів аналізу.
6. Яким може бути аналіз залежно від масштабу?
7. Які існують форми оцінки результатів діяльності підприємства?
8. Які принципи лежать в основі класифікації прийомів і способів аналізу?
9. Яку роль в економічному аналізі виконує спосіб порівняння?
10. Дайте визначення факторному аналізу.
11. Які основні групи методів виділяються в економічному аналізі?
12. У чому суть і відмінність методів детермінованого і стохастичного факторного аналізу?
13. Поясніть способи побудови детермінованих факторних моделей.
14. Назвіть загальну формулу, якою виражається адитивний тип детермінованих моделей.

15. Яким математичним записом можна описати мультиплікативну модель, використовувану для оцінки впливу чинників на результативний показник?

Семінарське та практичне заняття за темою 2

Тема: Туристична та готельно-ресторанна діяльність як об'єкт аналізу

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

1. *Характеристика показників господарської діяльності підприємств туризму.*
2. *Показники макро- і мікроекономічного аналізу туристичної діяльності.*
3. *Аналіз розвитку потенціалу і рівня конкурентоспроможності туристичних підприємств.*

Теми рефератів

1. Система економічних показників як база комплексного аналізу туристичних підприємств.
2. Групування статей балансу для економічного аналізу.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення інформаційним ресурсам підприємства.
2. Що є матеріальними носіями інформації?
3. Що розуміють під інформаційними потоками підприємств?
4. Якими показниками характеризуються інформаційні потоки підприємств туризму?
5. Перерахуйте види показників, дайте їм характеристику.
6. Які показники є синонімами абсолютних і відносних показників?
7. На основі якого підходу показники господарської діяльності підприємства розділяються на управлінські і фінансові?
8. Назвіть інформаційні потоки, на які можуть бути розділені показники підприємств туристичної сфери.
9. Назвіть головний функціональний показник господарської діяльності підприємств громадського харчування, готелів і турфірм.
10. Які чинники зовнішнього середовища впливають на товарообіг і обіг підприємств сфери туризму?
11. Назвіть внутрішні чинники, що впливають на товарообіг і обіг підприємств туризму.

12. Які показники характеризують розвиток туризму на мікрорівні?
13. Якими показниками характеризується туристичне підприємство як юридична особа?
14. Що таке рейтинг підприємства, і які показники важливі для його визначення?

Семінарське та практичне заняття за темою 3

Тема: Методи детермінованого факторного аналізу

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

- 1. Види і моделі економічного аналізу*
- 2. Метод горизонтального аналізу*
- 3. Метод вертикального аналізу*
- 4. Метод ланцюгових підстановок*
- 5. Метод відносних різниць*
- 6. Метод абсолютних різниць*

Рішення практичних і ситуативних завдань.

Теми рефератів

1. Методологія економічного аналізу.
2. Системний підхід до аналізу господарської діяльності.
3. Детерміновані факторні моделі, їх види та характеристика.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність поняття «темп росту»?
2. У чому сутність поняття «темп приросту»?
3. Які інформаційні можливості містить метод горизонтального аналізу? Наведіть приклади.?
4. Яким методом можна визначити динаміка економічного явища?
5. Яким методом можна визначити структуру економічного явища?
6. У чому полягає сутність методу ланцюгових підстановок?
7. Опишіть у загальному вигляді метод ланцюгових підстановок.
8. Які існують загальні правила, що визначають послідовність ланцюгової підстановки?
9. Приведіть приклади факторних моделей, до яких застосовується кожний з методів детермінованого факторного аналізу.
10. Опишіть алгоритм застосування найбільш простих способів

факторного аналізу: способу ланцюгових підстановок, способу різниць.

11. Що означає спосіб елімінування?
12. Опишіть процедуру зміни результативного показника під впливом кожного з чинників методом абсолютних різниць?
13. Опишіть послідовність розрахунків методом відносних різниць.

Семінарське та практичне заняття за темою 4

Тема: Методи детермінованого факторного аналізу

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

1. *Методи елімінування.*
2. *Індексний метод аналізу.*
3. *Види індексів.*
3. *Індекс фізичного обсягу.*
4. *Індекс цін (Індекс Пааше).*

Рішення практичних і ситуативних завдань.

Теми рефератів

1. *Методологічні основи економічного аналізу.*
2. *Агрегатні індекси*
3. *Детерміновані факторні моделі, їх види та характеристика.*

Питання для самоконтролю

1. *У чому полягає сутність методу елімінування?*
2. *Опишіть у загальному вигляді метод розрахунку індексу Пааше.*
3. *Кількісні і якісні показники індексного аналізу. Які існують загальні правила їх застосування?*
4. *Приведіть приклади факторних моделей, до яких застосовується кожний з методів детермінованого факторного аналізу.*
5. *Чи існує зв'язок між індексами фізичного обсягу і цін?*

Змістовний модуль 2. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств

Семінарське та практичне заняття за темою 5

Тема. Аналіз стану і використання основних фондів підприємств туризму

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

- 1. Аналіз обсягу, динаміки і структури основних виробничих фондів, його види і завдання.*
- 2. Аналіз стану і руху основних фондів підприємств сфери туризму.*
- 3. Аналіз ефективності використання основних фондів турпідприємств.*
- 4. Оцінка ефективності інвестицій і капітальних вкладень.*

Рішення практичних і ситуативних задач

Теми рефератів

1. Зміст і характеристика бухгалтерського балансу.
2. Майно підприємства, його сутність і характеристика.
3. Оцінка динаміки складу і структури балансу.

Питання для самоконтролю

1. На які види підрозділяються вартісні показники оцінки основних фондів?
2. Які напрями включає управлінський аналіз основних фондів?
3. За якими основними напрямками здійснюється фінансовий аналіз основних фондів?
4. Назвіть види оцінки основних фондів.
5. Який економічний сенс має розрахунок показників фондівіддачі і фондомісткості основних засобів?
6. Які показники використовуються для оцінки динаміки основних фондів?
7. Перерахуйте показники, які характеризують стан основних фондів.
8. Які процеси характеризують коефіцієнти введення і вибуття?
9. Поясніть економічний взаємозв'язок коефіцієнта зносу основних фондів і вартості продукції?
10. Які показники можуть застосовуватися для характеристики ефективності використання основних фондів в галузях сфери

- обслуговування?
11. Що характеризують показники місткості і віддачі?
  12. Назвіть показники ефективності, які відносяться до приватних показників підприємств громадського харчування.
  13. Приведіть формулу розрахунку коефіцієнтів завантаження номерного фонду готелів.
  14. Опишіть модель чинника фондівіддачі і складові її показники.
  15. Перерахуйте резерви збільшення фондівіддачі.
  16. Які показники використовуються для оцінки загальної економічної ефективності капітальних вкладень?
  17. Які показники необхідно проаналізувати при прийнятті рішення про вибір найбільш ефективного варіанту вкладення інвестиційних засобів?

Семінарське та практичне заняття за темою 6

Тема: Аналіз використання трудових ресурсів та фонду оплати праці на підприємствах туристичного бізнесу

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

- 5.1. *Аналіз забезпеченості турпідприємств трудовими ресурсами, оцінка їх потенціалу.*
- 5.2. *Аналіз продуктивності праці.*
- 5.3. *Аналіз фонду заробітної плати працівників турбізнесу.*

Рішення практичних і ситуативних задач

Теми рефератів

1. Значення чинника трудових ресурсів у виробничій діяльності.
2. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом за кількісними та якісними параметрами.
3. Аналіз повноти використання ресурсів персоналу.
4. Методика аналізу ефективності використання коштів на оплату праці.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення трудовим ресурсам і кадрам підприємства.
2. За якими основними напрямками проводиться аналіз трудових ресурсів підприємства?
3. Опишіть механізм розрахунку середньооблікова чисельності працівників залежно від тривалості розрахункового періоду?
4. Якими показниками характеризується рух кадрів або обіг робочої

- сили підприємства?
5. За якими групами класифікуються працівники підприємств громадського харчування, готельного і туристичного бізнесу.
  6. Назвіть основні служби готельного сектора.
  7. Якими показниками характеризується продуктивність праці.
  8. Назвіть узагальнюючі, приватні і допоміжні показники, що використовуються для оцінки рівня продуктивності праці.
  9. Які чинники впливають на рівень продуктивності праці.
  10. Опишіть факторну модель середньорічного вироблення.
  11. Які виплати включаються до фонду оплати праці і відносяться на витрати виробництва.
  12. Назвіть складові аналізу витрат на оплату праці?
  13. Перерахуйте прийоми і способи, необхідні для аналізу результатів використання трудових ресурсів.
  14. Опишіть детерміновані факторні системи фонду заробітної плати.

Семінарське та практичне заняття за темою 7

Тема: Аналіз витрат виробництва і обігу підприємств індустрії туризму і готельно-ресторанного бізнесу

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

1. *Принципи класифікації і показники витрат підприємств громадського харчування.*
2. *Аналіз і класифікація витрат підприємств готельного бізнесу і туризму.*
3. *Аналіз собівартості продукції.*
4. *Аналіз витрат на одну грошову одиницю виробленої продукції.*
5. *Аналіз собівартості найважливіших продуктів і прямих трудових витрат.*

Рішення практичних і ситуативних задач

Теми рефератів

1. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції.
2. Аналіз прямих і непрямих витрат туристичного підприємства.
3. Методика визначення резервів зниження собівартості продукції.
4. Поняття, значення і методика маржинального аналізу.

Питання для самоконтролю

1. Перерахуйте види витрат на які вони підрозділяються залежно від

- характеру і напрямів діяльності підприємства.
2. Дайте визначення витратам підприємства як економічній категорії.
  3. У чому полягає завдання класифікації витрат турпідприємств?
  4. За якими групами підрозділяються витрати підприємств туристичної індустрії залежно від виконуваних ними функцій?
  5. Назвіть ознаки класифікації витрат підприємств.
  6. У чому різниця між виробничими і комерційними витратами туристичних підприємств?
  7. Що відноситься до прямих і непрямих витрат?
  8. Які чинники впливають на структуру собівартості продукції?
  9. Які основні завдання аналізу собівартості продукції?
  10. За якими видами підрозділяється аналіз собівартості продукції?
  11. Дайте визначення собівартості продукції і назвіть основні напрями проведення аналізу собівартості в туризмі.
  12. Що відноситься до постійних і змінних витрат?
  13. Назвіть основні положення теорії "директ-костінг".
  14. У чому полягає сутність аналізу динаміки собівартості всієї продукції?
  15. Що включають витрати за статтями калькуляції?
  16. Які елементи включає аналіз структури собівартості продукції?
  17. Від чого залежить зміна витрат на 1 грн. товарної продукції?
  18. Назвіть резерви зниження собівартості продукції.

Семінарське та практичне заняття за темою 8

Тема: Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств туристичної галузі

Кількість годин: 4

Питання для обговорення

- 7.1. Сутність і функції прибутку підприємств туризму.
- 7.2. Розрахунок прибутку і рентабельності підприємств туріндустрії.
- 7.3. Аналіз фінансових результатів діяльності туристичних підприємств.
- 7.4. Аналіз рентабельності господарської діяльності.
- 7.5. Аналіз чинників, що впливають на показники прибутку і рентабельності.

Рішення практичних і ситуативних задач

Теми рефератів

1. Поняття ефективності господарської діяльності підприємства, її оцінка.
2. Економічна сутність і аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

3. Методика визначення резервів збільшення суми прибутку і рентабельності.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність прибутку як економічної категорії?
2. Назвіть основні функції прибутку і дайте їм характеристику.
3. Які основні завдання аналізу прибутку і рентабельності?
4. За якими напрямками проводиться аналіз прибутку?
5. Які показники використовуються при проведенні аналізу прибутку?
6. Назвіть основні групи доходів і витрат підприємства.
7. Опишіть алгоритм розрахунку прибутку для підприємств громадського харчування, готелів і туроператорів.
8. Які основні завдання аналізу прибутку і рентабельності?
9. Яке значення має аналіз складу прибутку в динаміці?
10. Які існують показники рівня рентабельності, і в які групи вони об'єднуються?
11. Назвіть завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємств.
12. Які етапи включає аналіз фінансових результатів діяльності підприємства?
13. Які чинники, що впливають на прибуток від реалізації продукції, відносяться до чинників першого рівня підлеглості?
14. Які показники характеризують операційний аналіз?
15. За якими напрямками проводиться аналіз рентабельності?
16. Перерахуйте чинники, що впливають на прибуток.
17. Які чинники сприяють підвищенню рентабельності підприємства?

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Які завдання управління вирішуються за допомогою економічного аналізу?
2. Охарактеризуйте предмет економічного аналізу.
3. Назвіть мету і завдання економічного аналізу.
4. Які відмітні особливості характеризують метод економічного аналізу?
5. Перерахуйте класифікаційні ознаки видів аналізу.
6. Яким може бути аналіз залежно від масштабу?
7. Які існують форми оцінки результатів діяльності підприємства?
8. Які принципи лежать в основі класифікації прийомів і способів аналізу?
9. Яку роль в економічному аналізі виконує спосіб порівняння?
10. Дайте визначення факторному аналізу.
11. Які основні групи методів виділяються в економічному аналізі?
12. У чому суть і відмінність методів детермінованого і стохастичного факторного аналізу?
13. Поясніть способи побудови детермінованих факторних моделей.
14. Назвіть загальну формулу, якою виражається аддитивний тип детермінованих моделей.
15. Яким математичним записом можна описати мультиплікативну модель, використовувану для оцінки впливу чинників на результативний показник?
16. Дайте визначення інформаційним ресурсам підприємства.
17. Що є матеріальними носіями інформації?
18. Що розуміють під інформаційними потоками підприємств?
19. Якими показниками характеризуються інформаційні потоки підприємств туризму?
20. Перерахуйте види показників, дайте їм характеристику.
21. Які показники є синонімами абсолютних і відносних показників?
22. На основі якого підходу показники господарської діяльності підприємства розділяються на управлінські і фінансові?
23. Назвіть інформаційні потоки, на які можуть бути розділені показники підприємств туристичної сфери.
24. Назвіть головний функціональний показник господарської діяльності підприємств громадського харчування, готелів і турфірм.
25. Які чинники зовнішнього середовища впливають на товарообіг і обіг підприємств сфери туризму?
26. Назвіть внутрішні чинники, що впливають на товарообіг і обіг підприємств туріндустрії.
27. Які показники характеризують розвиток туризму на мікрорівні?
28. Якими показниками характеризується туристичне підприємство як юридична особа?
29. Що таке рейтинг підприємства, і які показники важливі для його визначення?
30. У чому полягає сутність методу ланцюгових підстановок?

31. Опишіть у загальному вигляді метод ланцюгових підстановок.
32. Які існують загальні правила, що визначають послідовність ланцюгової підстановки?
33. Приведіть приклади факторних моделей, до яких застосовується кожний з методів детермінованого факторного аналізу.
34. Опишіть алгоритм застосування найбільш простих способів факторного аналізу: способу ланцюгових підстановок, способу різниць.
35. Що означає спосіб елімінування?
36. Опишіть процедуру зміни результативного показника під впливом кожного з чинників методом абсолютних різниць?
37. Опишіть послідовність розрахунків методом відносних різниць.
38. На які види підрозділяються вартісні показники оцінки основних фондів?
39. Які напрями включає управлінський аналіз основних фондів?
40. За якими основними напрямками здійснюється фінансовий аналіз основних фондів?
41. Назвіть види оцінки основних фондів.
42. Який економічний сенс має розрахунок показників фондівіддачі і фондомісткості основних засобів?
43. Які показники використовуються для оцінки динаміки основних фондів?
44. Перерахуйте показники, які характеризують стан основних фондів.
45. Які процеси характеризують коефіцієнти введення і вибуття?
46. Поясніть економічний взаємозв'язок коефіцієнта зносу основних фондів і вартості продукції?
47. Які показники можуть застосовуватися для характеристики ефективності використання основних фондів в галузях сфери обслуговування?
48. Що характеризують показники місткості і віддачі?
49. Назвіть показники ефективності, які відносяться до приватних показників підприємств громадського харчування.
50. Приведіть формулу розрахунку коефіцієнтів завантаження номерного фонду готелів.
51. Опишіть модель чинника фондівіддачі і складові її показники.
52. Перерахуйте резерви збільшення фондівіддачі.
53. Які показники використовуються для оцінки загальної економічної ефективності капітальних вкладень?
54. Які показники необхідно проаналізувати при прийнятті рішення про вибір найбільш ефективного варіанту вкладення інвестиційних засобів?
55. Дайте визначення трудовим ресурсам і кадрам підприємства.
56. За якими основними напрямками проводиться аналіз трудових ресурсів підприємства?
57. Опишіть механізм розрахунку середньосписочної чисельності працівників залежно від тривалості розрахункового періоду?
58. Якими показниками характеризується рух кадрів або обіг робочої сили підприємства?

59. За якими групами класифікуються працівники підприємств громадського харчування, готельного і туристичного бізнесу.
60. Назвіть основні служби готельного сектора.
61. Якими показниками характеризується продуктивність праці.
62. Назвіть узагальнюючі, приватні і допоміжні показники, що використовуються для оцінки рівня продуктивності праці.
63. Які чинники впливають на рівень продуктивності праці.
64. Опишіть факторну модель середньорічного вироблення.
65. Які виплати включаються до фонду оплати праці і відносяться на витрати виробництва.
66. Назвіть складові аналізу витрат на оплату праці?
67. Перерахуйте прийоми і способи, необхідні для аналізу результатів використання трудових ресурсів.
68. Опишіть детерміновані факторні системи фонду заробітної плати.
69. Перерахуйте види витрат на які вони підрозділяються залежно від характеру і напрямів діяльності підприємства.
70. Дайте визначення витратам підприємства як економічній категорії.
71. У чому полягає завдання класифікації витрат турпідприємств?
72. За якими групами підрозділяються витрати підприємств туристичної індустрії залежно від виконуваних ними функцій?
73. Назвіть ознаки класифікації витрат підприємств.
74. У чому різниця між виробничими і комерційними витратами туристичних підприємств?
75. Що відноситься до прямих і непрямих витрат?
76. Які чинники впливають на структуру собівартості продукції?
77. Які основні завдання аналізу собівартості продукції?
78. За якими видами підрозділяється аналіз собівартості продукції?
79. Дайте визначення собівартості продукції і назвіть основні напрями проведення аналізу собівартості в туризмі.
80. Що відноситься до постійних і змінних витрат?
81. Назвіть основні положення теорії "директ-костінг".
82. У чому полягає сутність аналізу динаміки собівартості всієї продукції?
83. Що включають витрати за статтями калькуляції?
84. Які елементи включає аналіз структури собівартості продукції?
85. Від чого залежить зміна витрат на 1 грн. товарної продукції?
86. Назвіть резерви зниження собівартості продукції.
87. У чому полягає сутність прибутку як економічній категорії?
88. Назвіть основні функції прибутку і дайте їм характеристику.
89. Які основні завдання аналізу прибутку і рентабельності?
90. За якими напрямами проводиться аналіз прибутку?
91. Які показники використовуються при проведенні аналізу прибутку?
92. Назвіть основні групи доходів і витрат підприємства.
93. Опишіть алгоритм розрахунку прибутку для підприємств громадського харчування, готелів і туроператорів.
94. Які основні завдання аналізу прибутку і рентабельності?

95. Яке значення має аналіз складу прибутку в динаміці?
96. Які існують показники рівня рентабельності, і в які групи вони об'єднуються?
97. Назвіть завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємств.
98. Які етапи включає аналіз фінансових результатів діяльності підприємства?
99. Які чинники, що впливають на прибуток від реалізації продукції, відносяться до чинників першого рівня підлеглості?
100. Які показники характеризують операційний аналіз?
101. За якими напрямками проводиться аналіз рентабельності?
102. Перерахуйте чинники, що впливають на прибуток.
103. Які чинники сприяють підвищенню рентабельності підприємства?
104. Які основні положення включає методика фінансового стану туристичного підприємства?
105. Назвіть головні проблеми фінансового стану підприємства.
106. Назвіть основні системи оцінки фінансового стану підприємства.
107. Охарактеризуйте сутність вертикального і горизонтального аналізу балансу підприємства.
108. Який порядок проведення аналізу фінансового стану підприємства?
108. На які види поділяється горизонтальний аналіз?
109. Які форми аналізу включає вертикальний аналіз?
110. Назвіть позитивні і негативні тенденції в активі балансу.
111. Перерахуйте позитивні і негативні тенденції в пасиві балансу.
112. Що означає термін "платоспроможність підприємства"?
113. Які показники характеризують платоспроможність підприємства?
114. Дайте визначення кредитоспроможності підприємства.
115. Назвіть основні показники оцінки кредитоспроможності підприємства.
116. Дайте визначення фінансової стійкості підприємства.
117. Що розуміється під фінансовою стійкістю підприємства?
118. Які чинники впливають на досягнення фінансової стійкості підприємства?
119. Назвіть основні показники, використовувані для аналізу фінансового стану підприємства.
120. Які показники використовуються для аналізу ділової активності підприємства?
121. Що таке ліквідність підприємства і в чому її відмінність від його платоспроможності?
122. Які показники використовуються для оцінки ліквідності підприємства?